



socialmedicinsk tidskrift

femtionionde årgången häfte nr 1 1982

Sturegatan 4, Sundbyberg. Tfn 08/98 40 44

Postadress: 172 83 Sundbyberg

Postgiro 1179-1

Allmän redaktion:

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig utgivare

Ann Appelgren, red. sekr.,

Brita Bahrton, bitr. red. sekr.

Elisabeth Natt och Dag, expedition

Redaktionsutskott:

Erik Allander, professor i socialmedicin, Huddinge
Ragnar Berfenstam, professor em. i socialmedicin, Uppsala

Per Bjurulf, professor i socialmedicin, Linköping

Arne Borg, socialdirektör, Stockholm

Axel Gisslén, kommunalråd, Örebro

Gunnar Häggberg, socialchef, Falun

Olle Höök, professor i medicinsk rehabilitering, Göteborg

Willy Karlsson, socialchef, Örebro

Bengt Lindegård, professor i socialmedicin, Göteborg

Gunnar Lindgren, professor em. i socialmedicin, Lund

Ivan Magnusson, socialdirektör, Uppsala

Leif Svanström, professor i socialmedicin, Stockholm

Gösta Tibblin, professor, distriktsläkare, Sollentuna

Villy Wiklund, socialchef, Östersund

Forskningens mål och villkor

Bekymmer över vår sociala och ekonomiska framtid är för närvarande ett framhärdande perspektiv i många människors föreställningsvärld. Åsikterna kan därvid gå starkt isär om hur vi skall undvika olika hotbilder. Men i vissa frågor finns någorlunda enighet, tex beträffande betydelsen av investeringar för framtiden, inte minst betydelsen av forsknings- och utvecklingsarbete.

Forskningspolitiken har på så sätt blivit ett allt viktigare inslag i samhället.

De forskningspolitiska problemen kan behandlas från många olika sidor. Några särskilt väsentliga aspekter är frågor om målsättning, resurser, forskningskompetens och motivation för forskning.

De två förstnämnda aspekterna analyseras ingående i en artikel om sociala och socialmedicinska forskningsstationer i detta nummer av SMT. Artikeln baseras på ett aktuellt remissyttrande från Föreningen

Sveriges Socialchefer. Den redovisar argument för behovet att värna och öka resurserna för social och socialmedicinsk forskning. Glädjande nog tycks detta också vara något som det i vårt land för närvarande finns en relativt bred politisk enighet om. Ett bekymmersamt exempel är annars vad som händer i Förenta Staterna, där Reaganadministrationen kombinerar en satsning på biologisk forskning med en drastisk nedskärning av resurser för den sociala och socialmedicinska sektorn.

De två sistnämnda aspekterna, frågor om kompetens och motivation för forskning, har nyligen behandlats i en särskild utredning, den sk Andrén-utredningen. Även dess slutsatser är viktiga att understryka.

Vad gäller kravet på kompetens för forskning har vissa tendenser till uppluckring kunnat märkas under det senaste decenniet. Andrén-utredningen föreslår – inte obefogat – en viss skärpning både beträffande kraven på vetenskapliga examina och beträffande kompetenskraven till vissa sluttjänster där vetenskaplig skolning bör krävas.

Motivationsaspekten har aktualiserats av en bekymmersam utveckling beträffande rekryteringen till forskningen i Sverige. Bekymren är här inte minst hotfulla – det måste också en socialmedicinare erkänna – på den tekniska och naturvetenskapliga fronten. Det finns säkert flera orsaker till detta. Men mycket tyder på att en avgörande faktor kan vara forskningens låga meritvärde. Det ganska självfallna receptet, som också utfärdas av Andrén-utredningen, är att ge ökad tyngd åt forskningsmeriter för olika tjänster där en vetenskaplig erfarenhet är av betydelse.

Kanske kan man komma ytterligare en bit på vägen genom lite mer fantasi när det gäller tjänsternas utformning. Det medicinska området har här sedan decennier varit privilegierat genom tjänster som kombinerar uppdrag inom forskning – undervisning och praktisk verksamhet främst sjukvård – tex kombinationen professor/överläkare, docent/bitr överläkare. Det har länge förvånat att man knappast alls utvecklat motsvarande tjänster inom tex socialhögskolor och psykologiska institutioner och, varför inte, inom högre instanser av rättsväsendet.

Fördelarna med sådana kombinationer borde vara många – en praktisk anknytning av undervisning, en inriktning av det praktiska arbetet på utvecklingsarbete och, som sagt, en utformning av betydelsefulla tjänster, som skulle kunna skapa ett forskningsinriktat klimat inom hela området.

Claes-Göran Westrin